

INTERNATIONALE BESTSELLER
van de auteur van **IS. DE TERREURSTAAT**

A person's face is visible through a rusty metal grate, looking out from behind a blue wall. The grate is made of thick, rusted metal bars. The person's eyes and part of their nose and mouth are visible through the openings in the grate. The background is a solid blue color.

**LORETTA
NAPOLEONI**

MENSEN- HANDELAREN

Hoe jihadisten en IS ontvoeringen en
de handel in vluchtelingen tot een
miljardenindustrie maakten

INHOUD

Voorwoord	7
Proloog	13
DEEL I	
1 Al Qaida in de Islamitische Maghreb	21
2 De beren voeren	38
3 Handel in migranten	53
4 Economische afwegingen rond piraterij	73
5 De Golfconnectie van de Somalische diaspora	92
6 De oorlog in Syrië: leugens en decepties	106
DEEL II	
7 De onderhandelaar	125
8 Het losgeld	133
9 Het ‘gouden uur’ – anatomie van een ontvoering	146
10 De prooi – op zoek naar een nieuwe identiteit	162
11 Mythen rond westerse gijzelaars	180
DEEL III	
12 Het einde van de waarheid	203
13 Schaken met het leven van gijzelaars	223
14 De liefdesgeschiedenis van een vluchteling	235
15 De politieke boemerang	248
Epiloog: Brexit	264
Verklarende namen- en woordenlijst	269
Noten	279
Woord van dank	293

Voorwoord

De afgelopen twee jaar heeft de wereld gechoqueerd gereageerd op de dreiging van het jihadisme in het algemeen, die van Islamitische Staat in het bijzonder en op een golf terroristische aanvallen in Europa die de signatuur dragen van IS. Die tragedies vonden plaats terwijl Europa te maken kreeg met de grootste golf vluchtelingen sinds de Tweede Wereldoorlog. Zowel dat terrorisme als de vluchtelingenstroom wordt geassocieerd met de burgeroorlog in Syrië en de opkomst van IS, twee diep tragische gebeurtenissen. Maar dat is een simplistische interpretatie van een uiterst complex fenomeen.

De val van de Berlijnse Muur en de oorlog tegen het terrorisme zijn bepalend voor veel gebeurtenissen die het afgelopen decennium in het nieuws zijn geweest.

Na 1989 zijn de Sahel en de Hoorn van Afrika zo instabiel geraakt dat veel regimes zijn bezweken die daarvoor door de Verenigde Staten of de Sovjet-Unie werden gesteund. In dat anarchistische vacuüm kwamen criminaliteit en jihadisme tot bloei. In Somalië werd het kapen van schepen en ontvoeren van buitenlanders een belangrijke bron van inkomsten.

Het valse gevoel van veiligheid dat voortkwam uit de mondialisering en het einde van de Koude Oorlog bracht een nieuwe generatie journalisten en hulpverleners ertoe om af te reizen naar gebieden waar het wemelde van criminele en terroristische groeperingen, om daar verslag te

doen van begane gruweldaden of hulp te bieden. De bedoelingen erachter waren eerzaam, maar de gevaren die deze mensen liepen, waren enorm.

Groepen die westerlingen ontvoeren, doorverkopen en over losgeld onderhandelen zijn criminele organisaties die soms banden hebben met jihadistische facties wier belangrijkste activiteit inmiddels de handel in mensen is geworden.

Hoe heeft deze schokkende ontwikkeling kunnen ontstaan?

Met mijn onderzoek naar ontvoeringen en mensenhandel ben ik meer dan tien jaar geleden begonnen. Kort na de aanslag op de Twin Towers, op 11 september 2001, ben ik in een aantal steden over de hele wereld gaan praten met mensen die betrokken waren bij de strijd tegen het terrorisme en het witwassen van geld. Die zeiden stuk voor stuk dat de Patriot Act het Colombiaanse drugskartel ertoe had aangezet om samen te gaan werken met de Italiaanse georganiseerde misdaad om hun inkomsten in Europa en Azië wit te wassen en nieuwe aanvoerroutes te bedenken om cocaïne naar Europa te vervoeren. Venezuela, de beruchte Goudkust van West-Afrika, waar ooit schepen vol slaven naar Amerika waren vertrokken, en de Sahel werden de belangrijkste vertrekpunten.

Algauw gingen ook Afrikaanse smokkelaars meedoen. Zij vervoerden de cocaïne over land. Gao, in Mali, werd hun voornaamste knooppunt. Van Gao ging de cocaïne dwars door de Sahara naar de kust van Marokko, Algerije en Libië. Vandaar werden de drugs door kleine bootjes naar Europa gebracht.

In 2003 scheidde een groep voormalige leden van de GIA (Groupe Islamique Armé) die zich met smokkel in en om de Sahara bezig had gehouden zich af en ontvoerde in Mali en het zuiden van Algerije tweeëndertig Europeanen. Die

werden via de routes die in de Sahara voor smokkel werden gebruikt overgebracht naar kampen in het noorden van Mali. Europese landen betaalden aanzienlijke bedragen om hun burgers terug te krijgen. Dat geld werd de financiële basis voor een nieuwe gewapende groep: Al Qaida in de Islamitische Maghreb (AQIM).

Onder de mensen met wie ik na 9/11 heb gepraat bevinden zich personen die met gijzelnemers onderhandelen. Doordat ze met beide partijen te maken hebben, hebben ze een uniek inzicht in de kidnapijdustrie. Uit onze gesprekken bleek dat de ontvoering van deze tweeëndertig Europeanen bewees dat deze activiteit criminele organisaties veel winst kon bezorgen. Daardoor werden ook andere westerlingen een doelwit.

Vanaf 2005, dus slechts een jaar of vier na de aanslagen van 9/11, werd de Sahel snel instabieler door de cocaïne-smokkel. Daardoor kon je een aantal landen daar tot een volledig of gedeeltelijk ‘mislukte staat’ bestempelen, wat veel inwoners van die staten ertoe aanzette om hun economische heil in Europa te gaan zoeken. Al Qaida in de Islamitische Maghreb investeerde meteen een deel van het met ontvoeringen verdiende geld in de mensenhandel.

De onderhandelaren zijn de mening toegedaan dat hard ingrijpen in deze regio onmogelijk is gemaakt doordat regeringen de ontvoeringen in de Sahel nooit in het openbaar hebben veroordeeld. Daarom was het voor de ontvoerders zo gemakkelijk om over te gaan op de handel in mensen.

Als chroniqueur van de duistere kant van de steeds mondiale wordende economie ben ik erachter gekomen dat het beleid van overheden om dit soort zaken geheim te houden voortkomt uit hun wens om de nadelen van de mondialisering te verhullen. Door het snel groeiende aantal mislukte staten en regio's waar sinds de val van de Muur orde

en gezag zijn verdwenen hebben ontvoeringen en mensenhandel een tot dusver nooit vertoonde omvang bereikt. En doordat de grote landen het probleem doodzwegen, kon die groei ongeremd doorzetten. Het was alsof de brandweer in staking was gegaan terwijl het bos in brand stond.

Vooraanstaande onderhandelaren en ex-gijzelaars zijn het met elkaar eens dat er meer dan genoeg waardevolle prooien voorhanden zijn. De afgelopen vijftientig jaar is er juist doordat de wereld kleiner is geworden een vals gevoel van veiligheid ontstaan, en daardoor zijn jonge, onervaren leden van de club van Eerste Naties – ik noem ze westerlingen, hoewel ze behalve uit New York en Kopenhagen vaak ook uit Tokio of Santiago komen – op onderzoek uitgegaan in alle uithoeken van het mondiale dorp, en zijn ze ook hulp gaan verlenen aan mensen die in oorlogsgebieden in de knel zitten of getroffen zijn door politieke anarchie. Juist deze journalistieke verkenners en hulpverleners zijn het doelwit geworden van moderne ontvoerders.

Sinds 9/11 is het aantal ontvoeringen dramatisch gestegen, en hetzelfde geldt voor de losgeldbedragen. In 2004 kon een westerse gijzelaar in Irak voor 4 miljoen dollar worden vrijgekocht. Vandaag de dag is dat opgelopen tot 10 miljoen. Een lid van een Italiaans crisisteam zei gekschend dat het losgeld voor Greta Ramelli en Vanessa Marzullo, twee jonge Italiaanse vrouwen die in 2014 in Syrië zijn ontvoerd en aan Al-Nusra zijn verkocht, bijna 1 procent van het bnp van Italië bedroeg: 13 miljoen euro. Daarnaast zijn er veel bedrijven bij gekomen die zich specialiseren in de afhandeling van ontvoeringen, en de kosten die ze in rekening brengen, zijn pijlsnel gestegen. Tien jaar geleden was dat 1000 dollar per dag. Inmiddels is dat 3000.

Staat het economische aspect van dit soort ontvoeringen los van de economie in het algemeen? De inflatie is al tien

jaar uitzonderlijk laag; er is veel concurrentie tussen ontvoerders en ook tussen de bedrijven die ontvoeringen afhandelen. Dat alles had de prijzen omlaag moeten brengen, maar in plaats daarvan zijn ze juist gestegen. De reden is simpel: er is een ruim aanbod van mogelijke westerse gijzelaars, en onderhandelaren van overheden en bedrijven concurreren met elkaar om hun burgers vrij te krijgen, wat de bedragen opjaagt die regelaars, informanten, chauffeurs en anderen kunnen vragen.

Inmiddels weten we dat de export van de democratie naar alle uithoeken van het mondiale dorp averechts heeft uitgepakt. Sinds de val van de Muur is de wereld een stuk gevaarlijker geworden, niet alleen voor Noord-Amerikanen en Europeanen, maar ook voor de miljoenen Aziaten, Afrikanen en Latijns-Amerikanen die zich gedwongen hebben gezien hun economische heil elders te zoeken en naar andere landen te trekken om daar werk te zoeken. Nu nemen ook veel mensen uit het Midden-Oosten deel aan deze tot somberheid stemmende vlucht, en daardoor is voor de ontvoerders in deze regio het accent verschoven naar een ander soort bedrijvigheid: de handel in mensen die de ellende en de ontberingen van een burgeroorlog willen ontvluchten. Deze mensenhandelaren vervoeren tegenwoordig dus andere vracht: geen gijzelaars meer, maar migranten. Je kunt dus spreken van een surreëel verband tussen het ontvoeren van westerlingen en de handel in migranten.

Toen in 2015 de migrantencrisis uitbrak in het Midden-Oosten schakelden ontvoerders en smokkelaars meteen over op het vervoer van mensen. Ze hadden al een uitgebreid netwerk in de regio, en met ontvoeringen hadden ze veel geld verdiend dat ze in deze nieuwe activiteit konden investeren. In de zomer van 2015 leverden de mensenhandelaren per week tienduizenden mensen af op de kusten

van Europa. Daarmee verdienden ze 100 miljoen dollar per maand. Het is een winstgevende activiteit, omdat de vraag het aanbod verre overtreft, en dus wordt de prijs om in Europa aan land te worden gezet steeds hoger. Tien jaar geleden kostte het 7000 dollar om van West-Afrika naar Italië te worden gebracht. In de zomer van 2015 was dat het bedrag dat moest worden betaald voor de korte afstand van Syrië naar Turkije en vandaar naar Griekenland.

Vijftien jaar na de verwoesting van de Twin Towers staat het grootste deel van de moslimwereld in brand. Daarvan profiteren de mensenhandelaren, een mix van criminelen en jihadisten, die mensen ontvoeren, kopen en verkopen. Wat kunnen we nog verwachten?

Misschien zal de migrantencrisis een heel continent dwingen om de confrontatie aan te gaan met het gehuichel van de eigen politici, die zwegen toen ze van zich hadden moeten laten horen, en met de absurde mythe dat we op weg zijn naar een geïntegreerd en egalitair Europa. Maar bovenal zal eens te meer blijken hoe fragiel ons respect voor het menselijke leven en onze verdediging van de menselijke waardigheid zijn. Mensenhandelaren verschillen in niets van de slavenhalers uit de achttiende eeuw, de kolonisatoren van de negentiende eeuw of de nazi's uit de twintigste eeuw: allen dachten ze dat ze vrijelijk over het leven van anderen konden beschikken.

Juist door hun beroep kan ik in dit boek de onderhandelaren die mij inzicht hebben verschaft in de complexe wereld van de ontvoerders niet met name noemen. Hun anonimiteit dient bewaard te blijven, omdat ze vaak hun leven wagen om dat van een ander te redden en omdat ze netwerken van informanten hebben in landen waar elke dag weer mensen worden ontvoerd. Vandaar dat namen ontbreken en ik maar heel af en toe iets algemeen over hen vertel.¹

Proloog

Het is drie uur in de middag en buiten is het al pikdonker. Een deken van sneeuw ligt over de buitenwijken van Umeå, een universiteitsstad in het noorden van Zweden. Er is niemand op straat en de paar auto's die we tegenkomen, voeren groot licht. Als die zoeklichten er niet zouden zijn, zou de straat niet te onderscheiden zijn van de voortuinen van de huizen. De combinatie van duisternis en door de sneeuw weerkaatst licht zorgt voor vreemde optische effecten.

Als we bij het hotel zijn en ik het portier van de auto opendoe, is het net of ik een vriescel binnenloop. Het is koud – zo koud dat ik kan voelen hoeveel van deze lucht van ver onder nul er in mijn longen past. Het is eind november 2006, en strikt genomen is het nog herfst, maar het voelt aan als de arctische winter.

We zijn in Umeå voor de *Iraqi Equation*, een project rond politieke kunst dat deel uitmaakt van een poging van een groep kunstenaars en intellectuelen om het verzet tegen de oorlog in Irak voort te zetten, ook na de 'preventieve aanval' op Saddam Hussein door de Amerikanen en de Britten. Nadat er vele maanden was gedemonstreerd tegen militair ingrijpen bleef het in het voorjaar van 2003 stil in de wereld. Misschien waren de mensen verbijsterd doordat Bush en Blair alle kritiek aan hun laars laptten en de publieke opinie negeerden. Drie jaar later voert onze groep nog steeds campagne; dat is onze plicht, omdat we weten wat er in Irak gaande is.

Onder de aanwezige kunstenaars zijn diverse Irakezen. Ze zijn gevlucht zodra de coalitiestrijdkrachten aan hun inval begonnen, omdat ze het doelwit waren van de vele gewapende groepen die binnen het land actief waren. De invasie heeft een woede losgemaakt die decennia lang onderdrukt is geweest. Criminele, jihadistische, kort daarvoor opgerichte sjiitische milities en pro-Saddam-groepen hebben zich tegen de burgerbevolking gekeerd. De mensen die die strijd zijn ontvlucht en zich nu in dit vertrek bevinden, zijn alleen lichamelijk in Zweden aanwezig. Hun hart en hun geest zijn nog steeds daar, met onzichtbare lijnen verbonden met de bloedige werkelijkheid van het ‘bevrijde’ Irak.

We hadden gehoord dat er veel Irakezen aanwezig zouden zijn bij de opening van de tentoonstelling, maar we hadden niet verwacht dat het er tweehonderd zouden zijn. Er zijn meer Irakezen dan Zweden. Mannen, vrouwen en zelfs kinderen, dik ingepakt tegen de kou, zijn van heinde en verre gekomen. Zwijgend stromen ze de zaal in, drukken ons glimlachend de hand en beginnen de ene laag kleren na de andere uit te trekken. Algauw is Arabisch de meest gesproken taal.

Sommige vrouwen halen grote, in aluminiumfolie gewikkelde bakken met eten uit hun tas en zetten die naast de kaas en de groentesnacks die de organisatoren hebben klaargezet. Hun eten ziet er kleurig en heel lekker uit, en er komen heerlijke geuren voorbijdrijven. Als Catherine David, de artistiek directeur van het project, aan haar toespraak begint, is het net of we iets te vieren hebben – een huwelijk tussen een Zweed en een Arabier of zoiets. Het is een magische, onvergetelijke ervaring. Heel even vergeet iedereen dat deze tentoonstelling bedoeld is als aanklacht tegen militaire agressie.

Later op de avond, als de eerste mensen vertrekken, komt een jonge man op me af. Hij is blond voor een Irakees, heeft brede schouders, maar verder een gewoon postuur. Hij stelt zich voor als Rashid, een heel gewone naam in Irak, maar ik weet dat hij niet echt zo heet, want iets in zijn lichtbruine ogen verraaft dat hij zich daar ongemakkelijk onder voelt. Ook spreekt hij Engels met een sterk Frans accent, zoals veel Noord-Afrikanen. Rashid zegt dat hij mijn boeken heeft gelezen en me wil feliciteren met mijn werk. We raken aan de praat. Hij wil meer weten over de contacten die ik in Londen heb met voormalige moedjaheden. Ken ik die-en-die? Hij noemt een paar Algerijnen die na de militaire coup naar Londen zijn gevlucht en daar asiel hebben gekregen.

Rashid is een gekweld man. Ik voel dat hij met me wil praten over iets akeligs uit het verleden, maar niet weet hoe hij dat moet aanpakken. En dus stel ik voor om terug te gaan naar het hotel voor een kop warme chocolademelk.

Hij vertelt niet hoe hij in werkelijkheid heet, maar wel uit welk land hij komt en hoe oud hij is: hij komt uit Algerije en is negenentwintig.

Zijn vader is een van de oprichters geweest van het FIS, het Front Islamique du Salut. Kort na de militaire coup, die werd gesteund door de Fransen en andere Europese landen, werd Rashids vader gevangengezet, en zijn broers ook. Ze verdwenen in de doolhof die het Algerijnse politieke detentiesysteem is. 'Toen de politie mijn vader en broers kwam arresteren, was ik aan het vissen,' vertelde Rashid. Hij was met zijn vijftien jaar de jongste van het gezin en had geen belangstelling voor politiek. Hij wilde zeeman en visser worden en over de hele wereld reizen. 'Maar nadat mijn vader en broers waren opgepakt, moest ik wel politiek actief worden.'

Zijn moeder regelde dat hij meteen uit Algiers kon vertrekken. Maar dezelfde avond al, nadat hij van het vissen was teruggekeerd, sloot hij zich aan bij een groep mannen die lid waren van zijn vaders partij. Sommigen van hen hadden als moedjahedien in Afghanistan gestreden. Ze trokken naar het zuiden, naar de rand van de Sahara, waar ze zich hergroepeerden en plannen begonnen te maken voor hun terugkeer.

Rashid bracht de volgende paar jaar daar door, in het zuiden van Algerije, duizenden kilometers van de zee waar hij zo van hield. Hij sloot zich niet aan bij de GIA, de Groupe Islamiste Armé, ontstaan uit de as van het FIS, die bijna een decennium oorlog voerde tegen het militaire regime – de zoveelste bloedige burgeroorlog in dat land. In plaats daarvan werd hij smokkelaar en trok hij eindeloos op en neer door de Sahara.

Toen kwam 9/11. ‘Daardoor veranderde alles,’ zei hij. ‘Jarenlang hadden we een monotoon leven geleid. We smokkelden sigaretten van Algerije naar Mali en West-Afrika. Maar toen deden zich opeens nieuwe kansen voor. De hele regio was in de ban van woede en trots. We begonnen te handelen in wapens en drugs, en toen kwam iemand op een idee: we gaan mensen ontvoeren.’

Rashid de smokkelaar werd Rashid de ontvoerder. Hij vond het vreselijk werk.

Als hij ophoudt met praten, kijk ik naar buiten. Het sneeuwt zo hevig dat de hemel wit is. Wat een verschil met de hitte van de Sahara, denk ik. Wat een omslag voor mensen als Rashid, die zijn geboren en opgegroeid in een warm klimaat. ‘Waarom vertel je me dit verhaal?’ vraag ik uiteindelijk. Rashid geeft niet meteen antwoord. Hij kijkt me even recht in de ogen en zoekt naar de goede woorden. ‘Omdat iemand het moet weten,’ zegt hij.

Hij loopt het hotel uit en laat in de sneeuw voetstappen achter die al gauw verdwijnen in de sneeuwstorm. Ik weet dat ik hem nooit meer zal zien. Ik weet niet eens waar hij woont of wat hij doet. Het enige wat ik weet, is dat een tijdje nadat zijn groep migranten uit West-Afrika naar Libië begon te vervoeren Rashid aan boord wist te komen van een boot naar Italië door zich voor te doen als een vluchteling uit Irak. Het was 2005, en Europa nam mensen op die uit Irak wegvluchtten. Hij kwam op Sicilië terecht en bereikte vandaar het veilige Zweden. Als ze vroegen waar hij vandaan kwam, zei hij: 'Irak.' Met een leugen die niemand schade berokkende, wist hij te ontsnappen aan een gewelddadig leven waarvoor hij niet had gekozen. Kunnen we hem dat kwalijk nemen?

DEEL I

AL QAIDA IN DE ISLAMITISCHE MAGHREB

Eind januari 2011 vertrok Maria Sandra Mariani uit San Casciano in Val di Pesa, een kleine stad in Toscane. Ze ging op weg naar de zuidoosthoek van de Algerijnse Sahara. De Italiaanse, drieënvijftig jaar oud, had veel zin in haar jaarlijkse vakantie in een adembenemend mooi deel van de Maghreb. Ze had een groepsreis geboekt die veel van het natuurschoon van het gebied zou aandoen, en ook een bezoek zou brengen aan archeologische ruïnes, soms nog uit het neolithicum, en wilde ook nog naar een paar dorpen. Sinds 2006 bracht Mariani elk jaar haar vakantie in de Sahara door, voor een deel als toerist en voor een deel als ‘vrijwillige hulpverlener’, zoals zij het noemde, ‘om medicijnen en spullen naar de plaatselijke bevolking te brengen’.² Zoals ze al vele keren had gedaan boekte ze bij Ténéré Voyages, een bekend reisbureau, gespecialiseerd in reizen in de Sahara. En net als eerder zou Aziz haar gids zijn, een vriendelijke Algerijn met wie Mariani vriendschap had gesloten en die zelfs een bezoek had gebracht aan haar en haar gezin in Toscane.

Toen Mariani landde op Djanet, een luchthaven die een kilometer of honderdvijftig van de grens met Libië ligt, was Aziz de eerste die ze zag. Hij verwelkomde haar, en toen hij zag hoe bleek ze was, vroeg hij of het een zware reis

was geweest. Mariani gaf toe dat ze zich niet lekker voelde. ‘Aan boord had ik vast iets verkeerd gegeten. Ik voelde me beroerd,’ zei ze. ‘Maar we vertrokken toch meteen. We gingen op weg naar de Tadrart-woestijn,³ tussen Algerije en Libië. Een paar dagen later voelde ik me nog steeds niet goed. Aziz stelde voor om een poosje in een klein toeristenresort te gaan zitten dat ook eigendom was van Ténéré Voyages.’

Het duurde enige tijd voor Mariani hersteld was. Op 2 februari voelde ze zich goed genoeg voor een kleine excursie. ‘Het was een geweldige dag. Het licht, de lucht, de omgeving – alles was volmaakt. Ik was blij, blij dat ik me weer goed voelde, blij dat ik in mijn geliefde Sahara was.’

Toen de zon onderging, reden ze terug naar het resort. ‘Ik stapte uit. Terwijl we naar de bungalows liepen, zag Aziz opeens twee zwarte SUV’s met hoge snelheid aan komen rijden. Hij dacht dat het rovers waren of smokkelaars en zei: “Snel, snel, ze mogen je niet zien.” Ik rende naar de bungalow, maar ze hadden me al gezien. Later hoorde ik dat ze over een kijker beschikten en op jacht waren naar buitenlanders. Ik droeg geen sluier, omdat er niemand in de buurt was. We waren midden in de woestijn en verder waren er geen gasten – vandaar. Maar toen ze me zagen, wisten ze meteen dat ik een westerling was.’

De mannen sloten de Italiaanse, Aziz en de portier van het hotel meteen in. ‘Ze vroegen keer op keer waar de andere toeristen waren, en waar mijn man was. Ze konden niet geloven dat ik in mijn eentje was. Ze spraken Engels, want ze dachten dat ik Engels was. Twintig dagen eerder had een grote groep Engelse toeristen in hetzelfde resort Nieuwjaar gevierd.’

Gefrustreerd duwden de mannen, die duidelijk een grote groep toeristen hadden verwacht, Mariani in een van de

auto's. De portier en de gids werden in de auto van Aziz geduwd. 'Toen ze de portieren op slot deden, begrepen we dat het geen rovers of smokkelaars waren, maar ontvoerders. Ik liet alle hoop varen en kreeg geen adem meer. Later vroeg ik bij welke organisatie ze hoorden. Trots zeiden ze: "Wij zijn van Al Qaida."'

Toen de nacht viel, zat Mariani in haar eentje achter in een SUV met nog veertien leden van Al Qaida in de Islamitische Maghreb. Maar het was een troost om de koplampen van de auto van Aziz achter haar te zien. 'Aziz was mijn vriend. Ik wist zeker dat hij me zou beschermen.' Maar toen ze vijf uur onderweg waren, besloten de ontvoerders om de gids en de portier vrij te laten, omdat hun auto niet goed mee kon komen met de SUV's. Per slot van rekening hadden ze geen belangstelling voor twee Algerijnen. Buitenlanders, daar ging het om. 'Ze sloegen de koplampen van zijn auto kapot, zodat hij pas als het licht werd terug kon rijden, en toen gingen we verder.' Toen de ontvoerders verder reden, en Aziz en de portier in de woestijn lieten staan, besepte Mariani dat ze er moederziel alleen voor stond.

Achter in de auto zat de Italiaanse te luisteren naar het bonken van haar hart, zonder te beseffen dat door een onwerkelijke reeks gebeurtenissen haar beproeving voortkwam uit een controversiële wet die tien jaar eerder door de regering-Bush was opgesteld: de Patriot Act.

Een criminele joint venture

De Patriot Act trad in oktober 2001 in werking, een maand na 9/11. De wet beperkte de burgerrechten van Amerikanen, breidde de mogelijkheden van de overheid om bur-

Mensenhandel. Het begon na 9/11, toen men ontdekte dat met het kidnappen van westerlingen grof geld viel te verdienen – meer zelfs nog dan met de handel in drugs. Zo werden militairen, artsen, journalisten en anderen loslopend wild, waarmee miljoenen aan losgeld konden worden binnengesleept. De mensenhordes die sinds de mislukte Arabische Lente op drift raakten, boden de industrie alleen nog maar meer *business opportunities*. Naar schatting wordt tegenwoordig maandelijks rond de honderd miljoen dollar omgezet met de handel in mensen.

In haar alarmerende nieuwe boek schetst Loretta Napoleoni de contouren van deze verderfelijke industrie. Om een beeld te krijgen van de impact van de mensenhandel reisde zij de hele wereld over en sprak met veiligheidsexperts, onderhandelaars, journalisten en ex-gijzelaars – onder wie Nederlandse. Napoleoni's conclusies liegen er niet om: omdat politici nauwelijks geïnteresseerd zijn in de lange termijn, hebben zij de vluchtelingencrisis volkomen uit de hand laten lopen. 'De Europese leiders zien de grootste exodus sinds de Tweede Wereldoorlog zeker niet als een menselijke tragedie, maar als een politieke boemerang. Wie zich in de baan ervan bevindt, wordt neergemaaid.'

Loretta Napoleoni (1955) is wereldwijd een van de belangrijkste deskundigen op het gebied van financiering van terrorisme. Ze adviseert verschillende regeringen over counterterrorisme en is columnist voor onder andere *La Stampa*, *El País* en *Le Monde*. Haar boek *Is. De terreurstaat* (2015) groeide uit tot een internationale bestseller.

www.uitgeverijbalans.nl

